

בס"ד. ש"פ מטו"מ, מבה"ח מנ"א ה'תשמ"ו.

בלתי מוגה

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים גו' ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ע"פ ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם¹, ואח"כ מסיים² שהמסע האחרון ה' אל ערבות מואב על ירדן יריחו. וידועים הדרושים בענין זה בלקו"ת ובדרושים שלאח"ז (שכמה מהם כבר נדפסו), ושם נדפסו הענינים באותיות הרב³, ואותיות מחכימות⁴. ותוכן הענין בכללות, דענין המסעות בכלל ישנו בעבודת האדם הן בכללות עם ישראל והן בחיי הפרט. ותוכנו הוא הנסיעה והעלי' ממקום למקום נעלה ממנו ומדרגא אחת לדרגא שלמעלה ממנה באופן שילכו מחיל אל חיל⁵. והיינו, דהגם שגם המסע הקודם הוא ענין של עלי' לגבי הדרגא הקודמת, מ"מ, צ"ל ענין ההליכה מחיל אל חיל, עד שלגבי הדרגא הקודמת נחשבת הדרגא שבהווה דוקא בשם חיל. וכשם שהי' בפשטות בעת יציאת מצרים, שהמסעות היו מארץ מצרים כדי להגיע לירדן ירחו, עד לארץ ישראל. וכן בפרטיות בכל מסע ומסע, הרי כל מסע הוא עלי' לגבי המסע שלפניו, שהרי על ידו מתקרכים לארץ ישראל. ועוד זאת, שהרי גם זה שהיו בארץ מצרים מורה על דרגא נעלית, כדאיתא בכמה מדרשים המקובלים⁶ (היינו מדרשים שנתקבלו בתפוצות ישראל), שלפי דיעה אחת ארץ גושן (שבה ישבו ישראל בהיותם במצרים) היא חלק מארץ ישראל. ומשם היו המסעות לעלות לדרגות נעלות יותר. ועד שעלי' זו היא באופן שאין סוף, בלי גבול, כמאמר⁷ תלמידי חכמים (דקאי על כל עם ישראל, כמ"ש⁸ וכל בניך לימודי הוי"ו) אין להם מנוחה כו' שנאמר⁹ ילכו מחיל אל חיל, כלומר, שההליכה מחיל אל חיל היא באופן שאין בה מנוחה, בלי גבול. וכמבואר⁹ (ע"פ מ"ש כ"ק אדמו"ר הצ"צ בספר החקירה שלו¹⁰) אשר גם בכלי גבול יש דרגות. ונת' במ"א דוגמא לזה, שבקו יש בלי גבול נקודות (שהרי כל נקודה אפשר לחלקה בלי שיעור¹¹). ושטח יש בו בלי גבול קוין, ודבר מעוקב שיש בו אורך ורוחב ועומק יש בו בלי גבול שטחים, ונמצא שיש כמה דרגות בכלי גבול, בלי גבול דקו, בלי גבול דשטח, ובלי גבול דדבר מעוקב. ועד"ז מובא בהלכה, יש גדר של אין סוף ע"פ הלכה (כמו מים שאין להם סוף¹²), וכזה גופא יש כמה דרגות. ומכל זה מובן בעניננו, שעבודה זו דמסעות שהוא כללות עבודה עם ישראל, יש בה בלי גבול דרגות ועליות מחיל אל חיל. ועד שבאים לבחי' ירדן ירחו, כמבואר בהדרושים¹³

(1) מסעי לג, אי"ב. (2) שם, מח. (3) ראה סה"מ תש"ח ע' 296 ואילך. ובכ"מ. (4) ש"ה קצא, ב. מג"ע הלי' אישות פ"ד ה"ט. (5) תהלים פד, ח. (6) ראה רד"ק יהושע יא, טו. וראה גם רבותינו בעה"ת פרשתנו מו, כט. (7) סוף ברכות. ור"ג. (8) ישעי' נג, יד. (9) ראה לקו"ש ח"י ע' 178 ואילך. ח"כ ע' 545. ועוד. (10) ראה הנסמן בלקו"ש שם. (11) ראה אמונת דעות לרס"ג מאמר א' מר"ג ח"א פנ"א, פנ"א. מקור חיים לרשב"ג שער ב' פ"ט. מפענח צפונות פ"ב. ור"ג. (12) יבמות קכא, א. רמב"ם הלי' גירושין פ"ג הט"ז וה"כ. (13) ראה לקו"ת פרשתנו פט, ב. צ. סע"ד ואילך. ובכ"מ.

דקאי על משיח צדקנו, דמורח ודאין¹⁴. ועד"ז הוא ענין ירדן שנוטל מזה ונותן לזה¹⁵, דשלימות ענין זה יהי' לעתיד (כמבואר בהדרושים¹⁶). וכשם שהוא בכללות עם ישראל, עד"ז הוא בפרטיות בכל אדם, שיש בעבודתו כלי גבול עליות מדרגא לדרגא.

אמנם בענין העליות שבמסעות אלו גופא יש ב' אופנים בהדרושים. דבסוג א' שבדרושים¹⁷ מבואר, שעבודת המסעות ענינה הוא לפעול בירור בעולם, לעשות לו ית' דירה בתחתונים¹⁸. וכמו שהי' במסעות דיצי"מ בפשטות, דבהיותם במדבר היו עמהם ענני הכבוד שהיו מיישרים כל העיקולים שבדרכים¹⁹, ומבטלים את הנחש שרף ועקרב שבמדבר כו'¹⁹. ויתירה מזו, דעל ידי הליכתם במדבר שינו את גדר המדבר ע"פ הלכה, דלפני כואם של ישראל למדבר הי' המדבר בגדר כרמלית ע"פ הלכה²⁰, ואח"כ, שהי' שם מחנה ישראל, נעשה בו גדר רשות היחיד ורשות הרבים וכו'²⁰. וזוה גופא צ"ל ענין דמסעות, עלי' מדרגא לדרגא כנ"ל. וכן הוא בעבודת האדם, אשר אופן העבודה בבירור העולם (המדבר) הוא באופן דעלי' מדרגא לדרגא. והנה במסעות שבמדבר גופא היו ב' סוגי מסעות²¹. המסעות הראשונות שבמדבר שהיו לפני מ"ת, כשלא הי' הארון עמהם, והמסעות שלאחר מ"ת כשהי' הארון עמהם, והוא הי' פועל את הבירור שבמדבר כמ"ש²² וארון ברית ה' הולך לפנייהם גו'. וההפרש ביניהם הוא²¹, דלפני מתן תורה הנה גם אז היו אצלם ענני הכבוד שהיו מיישרים את כל העיקולים שבדרכים וכו', וכמ"ש²³ כי בסוכות הושבתי את בני' בהוציא אותם מארץ מצרים, ענני כבוד היו²⁴, היינו שהיו תיכף בצאתם ממצרים, אבל מ"מ הענינים שבעולם שנתבררו לפני מ"ת לא היו מלמטה מטה, מכיון שעדיין לא ניתנה התורה ועדיין לא בטלה הגזירה דעליונים לא ירדו ותחתונים לא יעלו²⁵. משא"כ לאחר מ"ת, כשבטלה הגזירה דעליונים לא ירדו ותחתונים לא יעלו, הנה אז ניתן הכח לפעול הבירור גם בתחתון שאין למטה ממנו. ולכן מאז ואילך הנה ארון ברית ה' (ענין התורה) הולך לפנייהם וגו', ובפרט שנמשך כזה גם ענין המרכבה שלמעלה, כמ"ש²⁶ ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל, וכן הי' אז המן שהוא לחם מן השמים²⁷ ומים מבארה של מרים²⁸, והעננים היו מגהצים את הלבושים עד שהיו הלבושים גדלים עמם וכו'²⁹. שכל זה נתן הכח לפעול הבירור גם בתחתון ביותר. ומזה יובן גם בעבודת האדם בכל יום, שהיא בסדר והדרגה, דכתחילת היום הוא ענין התפלה, שהיא בדוגמת ענני הכבוד, ורק לאח"ז הולכים מביהכנ"ס לביהמ"ד³⁰, ענין התורה, שהתורה

(14) סנהדרין צג, ב. (15) כ"ה בלקו"ת שם צד, א. וראה הנסמן במ"מ שם. (16) ראה לקו"ת שם. (17) לקו"ת ד"ה אלה מסעי הכ' וביאורו. ובכ"מ. (18) ראה תניא רפ"ז. ובכ"מ. (19) במדבר"ר פ"א, ב. תנחומא במדבר ב. פרש"י בהעלותך י. יד. ועוד. (20) שבת ז, א. רמב"ם הל' שבת רפ"ד ובמ"מ שם. (21) לקו"ת שם צא, רע"ב. צב, א ואילך. (22) בהעלותך י. לג. (23) אמור כג, מג. (24) פרש"י ותו"כ ע"פ. סוכה יא, סע"ב. וש"נ. (25) שמור"ר פ"ב. ג. תנחומא וארא טו. (26) בהעלותך י. לו. (27) בשלח טז, ד. (28) ראה תענית ט, א. ועוד. (29) פרש"י עקב ח, ד. פסיקתא דר"כ פ"סקא י (יהי בשלח). דב"ר פ"ז, יא. ועוד. (30) ברכות בסופה.

דוקא יש בכחה להפך גם את התחתון ביותר. דוהו מה שאחרי כיהמ"ד הנהג בהן מנהג דרך ארץ³¹, דע"י הקדמת ענין התורה ישנו הכח לברר גם את עניני העולם, מנהג דרך ארץ.

אמנם בדרושים שבסוג השני³² מבואר, שתוכן עבודת המסעות אינו בירור העולם אלא הפעולה בנושמה עצמה. דהנה הנשמה ירדה למטה ממקום נעלה, מאיגרא רמה לבירא עמיקתא³³, דהנשמה עצמה³⁴ היא למעלה מג' הלבושים דמחדו"מ ולמעלה מז' המדות ולמעלה מג' המוחין ולמעלה גם מבחי' חכמה שלמעלה, וכמאמר טהורה היא, ויתירה מזו, דקאי על בחי' טהירו עילאה³⁵, שמשם שרשה ומקורה. ומשם ירדה למטה לעולם הזה התחתון, ועל ידיה זו כתיב³⁶ נורא עלילה על בני אדם, שהיא ירידה גדולה ובאופן דעלילה³⁷. וכן הוא גם ענין היציאה ממצרים, דבהיותם במצרים ישבו ישראל במיטב הארץ³⁸, תכלית העילוי, ומשם היתה הירידה למדבר, מקום נחש שרף ועקרב, ותכלית הכוונה בירידת הנשמה היא לצורך עלי', היינו עלי' למקום נעלה יותר מהמקום שממנו ירדה הנשמה. וזהו מ"ש³⁹ ויכתוב משה את מצאיהם למסעיהם, שהמשך משה בחי' מוצאיהם, מקור ושורש הנשמה, במסעיהם, למטה. וענין זה גופא הוא באופן דייכתוב משה, שההמשכה היא באופן דייכתוב, דפירוש וכתב הוא וחתם⁴⁰, בבחי' חותם העליון. ועי"ז נעשה ענין ואלה מסעיהם למוצאיהם, שהגיעו לבחי' מוצאיהם, ולמעלה מזה, למעלה מהבחי' דייכתוב משה. וזהו⁴¹ גם הטעם מה שהמסעות הם במספר מ"ב דוקא, משום שהשם הקדוש השייך לענין העליות הוא שם בן מ"ב אותיות, ולכן מספר המסעות הוא מ"ב.

וחנה ע"פ הנ"ל מובן, שתוכן ההפרש בין המבואר בב' סוגי דרושים אלו הוא אותו ההפרש בין העבודה דיששכר והעבודה דזבולון⁴². דתוכן העבודה דיששכר הוא עבודת האדם בעצמו, ע"י לימוד התורה וכיו"ב, לפעול עלי' בנשמתו. ומטעם זה ה' יששכר יושב בארץ ישראל דוקא. משא"כ זבולון ענינו הוא לצאת לחו"ל ולעסוק בפרקמטיא וכו', ענין העסק לברר בירורי העולם. ובזה יובן הענין מה שב' סוגי דרושים אלו מבארים אותם הפסוקים ואותו הענין, משום שצ"ל ההתכללות דב' העבודות דיששכר וזבולון⁴³. ובנוגע לעבודת יששכר הרי ארז"ל⁴⁴ כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו. וכ"ש וק"ו בנוגע לזבולון, שכל אחד צריך לעסוק בת"ת בקביעות עתים ביום וכלילה כדת הניתנה לכאו"א (כדאיתא בתניא⁴⁵). וענין זה מודגש בזה שב' סוגי דרושים אלו מבארים

(31) ברכות לה, ב. (32) לקו"ת ד"ה אלה מסעי הגי' (צא, א ואילך). ד"ה אלה מסעי תרע"ח. ועוד. (33) ע"פ תגינה ה, ב. (34) ראה בכ"ז לקו"ת שם. תרע"ח שם. ועוד. (35) לקו"ת רברים א, ב. (36) תהלים סו, ה. (37) ראה הנסמן בלקו"ש ח"ח ע' 395. (38) ריגש מז, ו. (39) לקו"ת שם צא, ד ואילך. ועוד. (40) שם צב, ד. ע"פ גיטין כא, ב. ועוד. (41) לקו"ת שם צב, ב. סה"מ תרע"ח שם. ועוד. (42) ראה תו"א ד"ה מי יתכן. אגה"ק ס"ה. ועוד. (43) אגה"ק שם. (44) יבמות קט, ב. (45) פל"ד.

אותם הפסוקים. והוראה זו היא כתוקף ביותר כשלומדים ב' ענינים אלו ברעוא דרעוין דש"ק, כמבואר בהמשך תרס"ו⁴⁶, דענין רעוא דרעוין הוא מעין הזמן דלעתיד, בחי' מנוחה שלמעלה מרצוא ושוב^{46*}, והיינו שאי"צ להיות ענין דרצו"ש, מכיון שבהיותו במקומו יכול להגיע לתכלית העילוי. ומכיון שהתורה היא נצחית⁴⁷, הנה כשם שענין הנצחיות הוא לגבי העבר, שכל מה שהי' בעבר ישנו גם בהווה ובעתיד, עד"ו ענין הנצחיות הוא לגבי העתיד, דגם הענינים העתידים שבתורה הם נצחיים, שישנם חמיד באופן נצחי, והיינו שגם בחי' תורה חרשה דלעתיד⁴⁸ ישנה כבר עכשיו באופן דטועמי' חיים זכר⁴⁹.

וע"י העבודה בענינים אלו בכלל מביאים את הגילוי דבחי' הנ"ל לע"ל, ובפרט ע"י הפצת המעיינות חרצה, דזהו ענין ויכתוב משה את מצאיהם למסעיהם, המשכת הפנימיות דישראל, שזה קשור עם פנימיות התורה והפנימיות שלמעלה⁵⁰, ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חר, ועד שבאים לארץ טובה ורחבה, במהרה בימינו ממש.

46 ע' תקמב. 46* ראה לקו"ת שה"ש בסופו. ובכ"מ. 47 תניא רפ"ו. 48 ויק"ר פ"ג.
ג. 49 ראה לקו"ש חט"ו ע' 282. וש"נ. 50 ראה זח"ג עג, א.